

ESCENARI GEOPOLÍTIC

Les antigues potències emergents –els BRIC– deixen de ser-ho. El seu paper és cada cop més decisiu en l'escenari polític i econòmic mundial. I nous països els prenen el relleu com a futures promeses.

NÚRIA SEGURA INSA

BARCELONA. Els països aplegats sota l'acrònim BRIC (el Brasil, Rússia, l'Índia, la Xina i Sud-àfrica) ja pertanyen a l'elit de les potències mundials. I nous països, amb economies que despunten i amb ganes de jugar a l'escenari geopolític, els vénen al darrere. L'economista anglès que va encunyar el terme BRIC acaba d'inventar el MINT (Mèxic, Indonèsia, Nigèria i Turquia) i apunta que aquestes són les noves potències emergents.

Tot i les seves diferències culturals, socials i econòmiques, tots comparteixen un element comú: són el punt de connexió entre mons diferents. Mèxic, al l'Amèrica del Nord, és la porta d'entrada al sud del continent. Turquia és la frontera entre Europa i l'Àsia. Nigèria balla entre el nord i el sud de l'Àfrica. I Indonèsia està situada en un enclavament estratègic per al comerç marítim internacional cap a la Xina, Corea i el Japó.

A més, tots són països amb una població enorme, disposada a treballar i consumir, i amb unes economies en creixement que –excepte Nigèria– són membres del G-20. Es tracta, en definitiva, d'estats que es consideren diamants en brut que hauran de superar les seves controvèrsies socials per acabar de brillar.

Mèxic

Grans desigualtats socials i l'empremta del narcotràfic

Mèxic juga amb un gran avantatge en l'escena mundial: fa frontera amb el mercat més gran del món, els Estats Units. Ho afirma el director del Cidob, Jordi Bacaria, que recorda que aquest 1 de gener ha fet vint anys que va entrar en vigor el Tractat de Lliure Comerç Nord-americà (NAFTA) entre el Canadà, els Estats Units i Mèxic.

Una de les principals conseqüències d'aquest tractat, segons Jordi Bacaria, és que ha obligat Mèxic a diversificar la seva producció, basada antigament només en l'exportació de petroli, i que ara s'ha obert també a productes manufacturats i agrícoles destinats als Estats Units.

Però l'acord és una arma de doble tall, ja que la gran majoria de les exportacions mexicanes –un 79%– van al país veí. “La seva economia depèn molt dels Estats Units i amb la crisi allà s'ha vist afectada”, analitza el director del Cidob.

És justament per això que l'economista de l'Institut Tecnològic Autònom de Mèxic (ITAM) Valeria Moy assegura que Mèxic no ha sabut aprofitar el fet d'estar situat en “una zona privilegiada” per convertir-se “en un pont de producció cap al sud”. El país està fent esforços per revertir aquesta situació i el 2011 es va crear l'Aliança del Pacífic, integrada per Mèxic, Colòmbia, el Perú i Xile. “Amb això la dependència [respecte als Estats Units] es pot reduir aprofitant les rutes comercials cap al Pacífic”, puntualitza Valeria Moy.

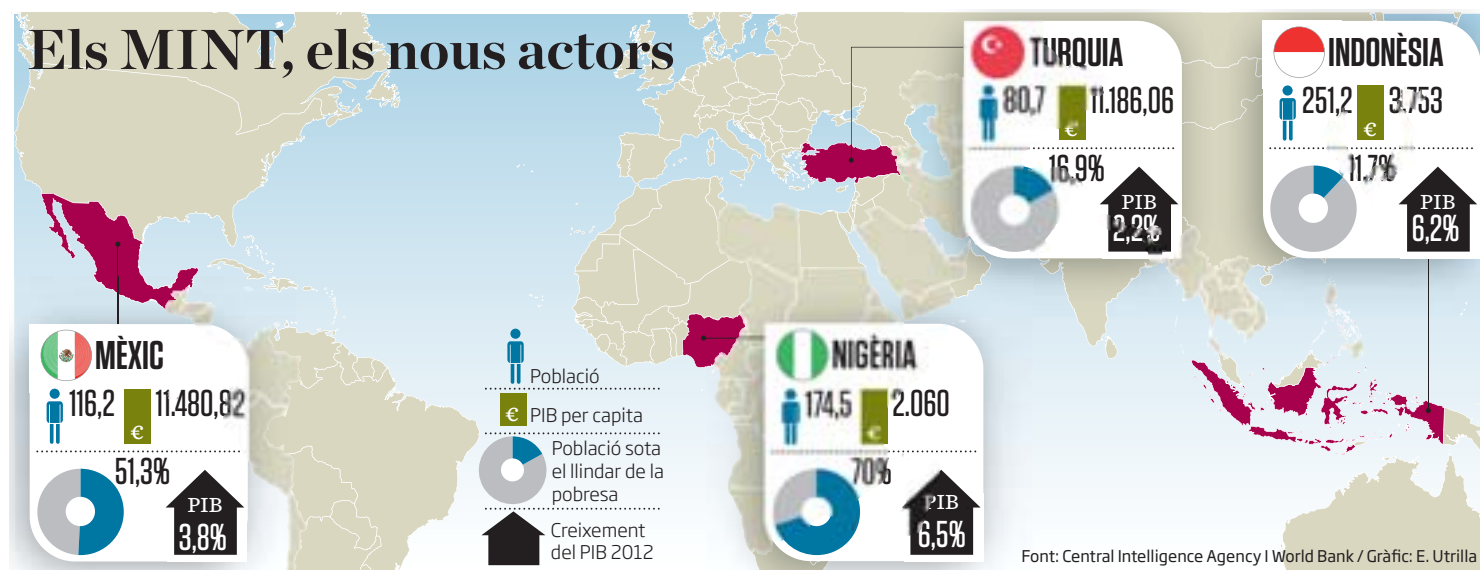
Les noves potències emergents s'obren pas

Mèxic, Indonèsia, Nigèria i Turquia prenen el relleu als BRIC

EL DINAMISME DE TURQUIA
Vista de la ciutat d'Istanbul, que fa de pont entre dos continents. MURAD SEZER / REUTERS

Els MINT, els nous actors

Adversitats Hauran de superar les controvèrsies socials per ser potències

Però estar situat al mig del continent també té els seus desavantatges. Els Estats Units són un dels principals consumidors de cocaïna i de marihuana del món i la ruta de la droga, que es produeix al sud, inevitablement passa per Mèxic. “En alguns casos és un estat fallit, les seves institucions polítiques funcionen, però hi ha regions que les controla el narcotràfic”, destaca Jordi Bacaria.

Per l'economista Valeria Moy, la veritable “tragèdia nacional” són les grans desigualtats del país, on la meitat de la població és pobre i gairebé no té accés ni a l'educació ni a la sanitat. Bacaria no dubta del potencial d'aquest país però considera que el futur de Mèxic passa per

l'èxit de les reformes educativa, fiscal i energètica que ha plantejat l'actual govern d'Enrique Peña Nieto.

Indonèsia

Nivell baix en educació i una gran complexitat social i religiosa

El potencial indonesi rau en la seva població: és el quart país del món en nombre d'habitants després de la Xina, l'Índia i els Estats Units. A més, a diferència de Mèxic, el 60% del que produeix és per satisfer la demanda interna, explica el professor de la Facultat de Dret d'Esade Jaume Giné.

Indonèsia és rica en recursos naturals, té una relació privilegiada amb la Xina i és la cinquena economia de l'Àsia i la primera de l'Asso-

ciació de Nacions del Sud-est Asiàtic (ASEAN). De fet, és el principal valedor d'aquesta organització amb seu a Jakarta, la capital d'Indonèsia.

Tot i això, Jaume Giné subratlla que un dels principals problemes del país és el baix nivell educatiu de la població. De fet, Indonèsia és el penúltim país en l'Informe del Programa per a l'Avaluació Internacional dels Alumnes (PISA), que examina els coneixements dels estudiants de cada país.

“És un país complex”, afegeix Giné, que ressalta que la majoria de la població és musulmana, un 85%, però que a Bali la població és hindú. A més, el 5,7% de la població és protestant i el 3% és catòlica romana.

Nigèria**El conflicte religiós i una desmesurada capa de pobresa**

“Nigèria és la gran potència africana i no Sud-àfrica, que és un país poc dinàmic amb el mateix govern des de la fi de l’apartheid i amb alts índexs de corrupció”. Aquesta és l’opinió del professor Giné. Nigèria, en canvi, és un país ric en recursos naturals, amb un població molt elevada –gairebé quadruplica en habitants Sud-àfrica– jove –el 48% dels nigerians tenen menys de 24 anys i el 38% es mouen en la franja d’edat d’entre els 25 i els 54 anys.

Es calcula que el 2025 Nigèria serà la primera economia de l’Àfrica, segons el banc d’inversió anglès Morgan Stanley. I això gràcies, en bona part, a les seves reserves de petroli: és el primer productor de cru del continent i el sisè del món, i posseeix la cinquena reserva de gas més important. Per això, s’ha convertit en un dels principals socis comercials de la Xina.

Però Nigèria té un problema estructural essencial i és que el 70% de la població és pobre i el 50% viu amb menys d’un dòlar al dia. El professor Giné també alerta que un dels altres inconvenients és l’enfrontament entre els musulmans del nord i els cristians del sud.

Turquia**Les protestes internes i el conflicte al Pròxim Orient**

“Turquia és un país que juga en dues lligues, l’europea i la del Pròxim Orient”, assegura l’analista del Cidob Eduard Soler. En aquest sentit, apunta que és una economia “desenvolupada, però que al mateix temps té un paper emergent”. Per això és una potència militar a l’OTAN, però també un dels principals líders del Pròxim Orient.

És un país enclavat entre dos continents, com reflecteix la seva ciutat més important, Istanbul, que té una part a Europa i l’altra a l’Àsia. A començaments de segle, va patir una crisi financera molt forta, però va reformar el seu sistema financer i des del 2002 està en creixement. Per això, tot i ser a prop d’Europa, la crisi econòmica hi ha passat de puntetes, remarca Soler.

A més, l’èxit turc –explica– es deu al fet que ha obert la mirada cap a nous mercats, principalment els veïns del Pròxim Orient, però també a l’Amèrica Llatina, l’Àsia i el Pacífic. Però, tot i que “s’ha sabut adaptar a les noves circumstàncies”, Turquia –segons Soler– “té una gran dependència”, perquè importa l’energia que consumeix. El país centra ara tots els esforços en la fita del 2023, quan farà cent anys de la creació de la República de Turquia –abans era l’Imperi Otomà–. “En el futur es vol mostrar com una economia moderna que manté les tradicions i la cultura”, diu Soler.

Però ho tindrà difícil. Aquest any hi ha hagut protestes al carrer contra el govern islamista moderat del primer ministre Erdogan. Això ha afectat el turisme, una de les seves principals fonts d’ingressos. Però, tot i així, el principal repte és la situació que es viu a la regió, castigada per la inestabilitat a Egipte i la guerra a Síria. —

POLÈMICA A BRUSSEL·LES

Una espanyola i el seu fill l’abril passat en un convent abandonat de Brussel·les que havia de ser desallotjat. YVES HERMAN / REUTERS

Bèlgica expulsa centenars d’espanyols per no tenir feina

El país va retirar el permís de residència a 2.700 ciutadans de la UE el 2013

Polèmica a Bèlgica per l’expulsió de ciutadans de països de la UE. El 2013 el govern belga va retirar el permís de residència a 2.712 europeus que no tenien feina ni subsidi d’atur. 323 eren espanyols.

LAIA FORÈS
BRUSSEL·LES

Els ciutadans amb passaport europeu tenen el dret de viure i treballar en qualsevol país de la Unió Europea. Almenys sobre el paper. Bèlgica fa una interpretació molt peculiar de la directiva comunitària de lliure circulació que li ha permès retirar el permís de residència a 323 espanyols i 2.350 europeus més durant l’any 2013, unes xifres que augmenten any rere any.

Un dels articles de la directiva obre la porta a expulsar ciutadans europeus si suposen una “càrrega irracional” per al sistema social del país. És un supòsit pensat per a casos excepcionals, però Bèlgica l’aplica de manera generalitzada des del 2011. En tres anys, les expulsions de ciutadans comunitaris s’han multiplicat gairebé per deu. De les 342 del 2010 a les 2.712 de l’any passat.

Mà de ferro immigratòria

La responsable d’aquesta situació inèdita és la secretària d’estat d’Immigració, la liberal flamenca Maggie de Block, que està guanyant suport ciutadà a Flandes gestionant amb mà de ferro –i una certa dosi de populisme– el tema de la immigració. De Block no només es fixa en els europeus sinó

Augment
El país gairebé ha multiplicat per deu les expulsions d’europeus

Europa
Espanya és el tercer estat membre amb més ciutadans afectats

que també ha pres decisions polèmiques amb immigrants extracomunitaris i refugiats que li han costat reprimendes polítiques i socials. De moment, però, les crítiques no han tingut conseqüències.

Segons el govern belga, els motius que poden portar a l’expulsió són no tenir feina ni dret a l’atur, ni ser estudiant o autònom. Sense complir amb aquests supòsits, els immigrants –siguin europeus o no i independentment del temps que faci que viuen al país– poden perdre el permís de residència.

Els comunitaris més afectats el 2013 per les expulsions són els romanesos (816) i els búlgars (393). En tercera posició se situen els es-

panyols (323). El 2012 els ciutadans amb passaport espanyol van ocupar la segona posició. Entre els primers països més afectats també hi ha Holanda, Itàlia i França.

Segons la directiva europea, els europeus poden residir al país comunitari que vulguin durant tres mesos sense cap tipus de permís però per residir-hi per un període de temps superior es pot aplicar la restricció que planteja Bèlgica. Les ajudes socials belgues són molt més generoses que les que s’ofereixen a Espanya: les persones que no tenen feina ni atur poden rebre subsidis socials. —

Els alemanys, més europeus que mai

Semblava que la crisi econòmica i els rescats havien passat factura a l’europeisme dels alemanys, però una enquesta feta pública ahir per la televisió pública d’Alemanya, ARD, revela que el sentiment europeista és ara més fort que mai entre els ciutadans del país. Segons el sondeig, un 64% dels alemanys estan a favor que hi hagi més integració política i un 40% creuen que pertànyer a la Unió Europea aporta beneficis al país, davant un 19% que creuen que no té avantatges.

El resultat de l’enquesta és molt més europeista que el que es va fer el març del 2010. En aquella ocasió, només un 25% dels enquestats

consideraven que era avantatjós pertànyer a la UE.

La televisió pública assegura que el resultat del sondeig s’explica per la millora de la situació econòmica a la zona euro. De fet, l’enquesta és un termòmetre de cara a les eleccions europees que se celebren a finals de maig.

El mateix sondeig també revela que el ministre de Finances del país, Wolfgang Schäuble, ha desplaçat la cancellera, Angela Merkel, del rànquing polític de popularitat. Des del juliol del 2012 Merkel ocupava la primera posició. Ara el polític més ben valorat és Schäuble i la cancellera ocupa la segona posició.